

SVĚT LOUTEK

PRACOVNÍ LIST

1. Co se Ti vybaví, když se řekne LOUTKA?

2. Svou představu loutky můžeš porovnat s následující typologií loutek:

STÍNOVÁ LOUTKA

Jedná se o typ loutky, která je vyrobena tak, aby hrál její stín. Je to plošná spodová loutka s dlouhými čempurity - tyčkami, kterými se ovládá. U stínových loutek jde o iluzivní způsob vodění zezadu. Je velmi často vyrobena z lehkých a někdy průhledných a barevných materiálů, např. z papíru, průhledné fólie, tenké kůže. Je určena pro stínové divadlo, a proto je potřebné promítací plátno a speciálně umístěný reflektor.

Stínové loutky

TOTÉMOVÁ LOUTKA

Totémová loutka patří mezi tzv. zvláštní typy loutek. Připomíná malý totem (sochu) a je nepohyblivá nebo s jedním či dvěma jednoduchými pohyby. Totémové loutky mohou být různých velikostí, od zcela malých, se kterými herec hraje např. na stole, až po velké loutky velikosti lidské postavy. Často bývají vyrobeny ze dřeva,

MANEKÝN

Manekýn patří mezi loutky úrovňové, vedené hercem zezadu. Inspirace k tomuto způsobu vodění přišla nejspíše z japonského tradičního loutkového divadla bunraku. U nás se první záznam o loutce – manekýnu objevuje na vyobrazení okolo r. 1600, na kterém je loutka mastičkáře voděná hercem zezadu.

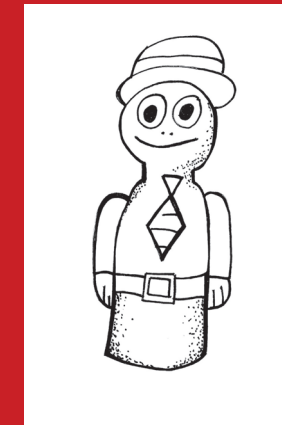
Manekýn

Mapet

MAPET

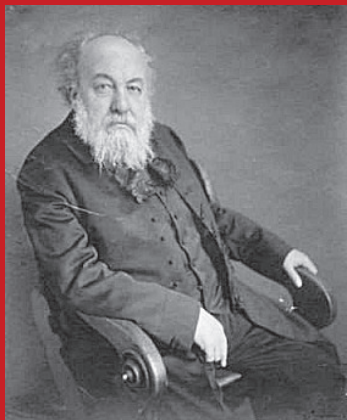
Zvláštním typem loutky je „mluvící maňásek“, který se poprvé na českých jevištích objevil v 50. letech minulého století. Tento typ loutky výtvarně a technologicky zdokonalil americký loutkář Jim Henson a dal mu název mapet (anglicky muppet). Mapety umožňují výraznější mimiku a přesnou nápodobu mluvy. Nejčastěji jsou vyrobeny z měkkých materiálů, např. molitanu a patří mezi loutky vedené zespodu. Mapet nemá vytvořenou celou figuru, ale pouze hlavu, ruce a trup.

Totémová loutka

PLOŠNÁ LOUTKA

Plošná loutka je jednoduchým typem dvojrozměrné loutky, nejčastěji vytvořené z tvrdého papíru nebo překližky upevněné na tyčce nebo na drátě. Plošné loutky se objevovaly už u kočovných loutkářů v 17. a 18. stol. Počátky tradice papírových rodinných loutkových divadel s plošnými loutkami je u nás možné hledat od pol. 19. stol. Mezi významnými výtvarníky, kteří vytvářeli návrhy pro tato divadla, byli např. Mikoláš Aleš nebo Artuš Scheiner a mnoho dalších.

Mikoláš Aleš

Maňásek

MAŇÁSEK

Maňásek je loutka voděná zespodu. Navléká se na ruku nejčastěji tak, že na ukazováku je nasazena hlava, aby palec a prostředník tvořily ruce loutky. Maňásek může dobře uchopovat předměty, rychle se pohybovat a nejčastěji se s ním hraje za paravánem. Pravděpodobně nejstarší vyobrazení maňáška z 5. – 6. stol. objevili vědci teprve nedávno na reliéfní plastice v Guatemale. Je na ní vyobrazen šaman s loutkou maňáška na ruce.

MARIONETA

Marioneta je loutka závěsná, je tedy vedená loutkářem shora. Má většinou drát vedený z hlavy, na něm je vahadlo, na kterém jsou navázány nitě a těmi se ovládají ruce a nohy loutky. Největšího rozmachu dosáhla u nás hra s marionetami v 18. stol. Mezi významné české loutkářské rodiny patřili např. Kopečtí, Dubští a Finkové.

Marioneta

JAVAJKA

Javajka je loutka, která se vodí zespodu. Má velmi blízko k maňáskovi, ale její hlava je upevněná na tyčce a ruce jsou voděny loutkářem zespodu čempurity. Nohy tato loutka obvykle nemá a nejčastěji je voděna za paravánem. Javajky, jak už sám název napovídá, pocházejí z Jávy, odkud k nám v r. 1949 přišly přes Rusko díky divadlu S. V. Obrazcovova.

3. K jakému typu loutky by patřila ta Tvoje?

4. Na loutkovém stromě a v jeho okolí je spousta různých loutek. Zkus najít čerta, princeznu, krále, ježibabu, Pinokia. Kolik jich na stromě visí?

Javajka

5. Divadlo je plné emocí. Jaké základní emoce znáš?

Dokážeš je ztvárnit mimicky?

6. Loutky jsou nejčastěji vyráběny z lipového dřeva, protože je měkké.
Nebo z polystyrenu, protože je lehký.
Nebo z molitanu, protože je tvárný.
Ale také z dřevěných špalíček různých tvarů a délek.

Lípa

Polystyren

Molitan

Dřevěné špalíčky

Možná doma máte takové materiály, takže si zkus vyrobít vlastní loutku a dotvořit ji podle vlastní fantazie. Anebo si můžeš loutku domalovat.

